

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Temporär lagstiftning om oavlönat avbrott i anställdas arbete m.m.

1992-93

nr 25

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att det skall vara möjligt för landskapsstyrelsen, kommuner och kommunalförbund att besluta om oavlönat avbrott i anställdas arbete (oavlönad ledighet) för viss tid då något grundat skäl i anslutning till offentligt samfunds ekonomiska läge föreligger. Den oavlönade ledighetens längd skall vara högst tre veckor under ett kalenderår. Detta föreslås ske genom att lagtinget med en s.k. blankettlag antar lagen om oavlönat avbrott för viss tid i tjänsteutövningen och arbetet i fråga om kommunernas eller kommunalförbundens tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 1239/92).

I besparingssyfte måste ändringar i landskapsstyrelsens verksamhet göras vilket kan medföra att personal måste omplaceras eller, i yttersta fall, sägas upp. Landskapsstyrelsen föreslår därför att tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87) ändras så att tjänstemän i förekommande fall tillförsäkras omplacering samt så att en uppsagd tjänsteman under vissa förutsättningar har rätt till återanställning.

Landskapsstyrelsen föreslår dessutom att landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse (17/85) ändras så att ledamöterna inte får semesterpremie innevarande år.

Den lagstiftning som föreslås i denna framställning avses vara temporär.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrund

De offentliga samfunden har över lag en bekymmersam ekonomisk situation. Om denna situation inte väsentligt förbättras inom de närmaste åren blir det allt svårare för dem att välja vilken service eller servicenivå som skall tillhandahållas och vilka uppgifter som skall skötas. Under dessa omständigheter måste deras utgifter, medräknat personalutgifter, snabbt kunna anpassas till tunga ekonomiska villkor.

1.1 Om möjligheten att besluta om oavlönad ledighet för offentligt anställd personal

Offentliga samfund har inte enligt gällande lagstiftning möjlighet att besluta om oavlönad ledighet av personal. Landskapsstyrelsen anser att ett samfund, genom temporär lagstiftning, bör ha denna möjlighet i de fall samfundets nödvändiga verksamheter hotas på grund av de rådande bekymmersamma ekonomiska omständigheterna. Det är dock viktigt att samfundet härvid noga överväger om inte nödvändiga inbesparingar kan göras på annat sätt. Om ett offentligt samfund finner att inbesparingar måste göras genom oavlönad ledighet är det dessutom viktigt att de ur personalens synvinkel blir ordnade så rättvist som möjligt med beaktande av att arbetets natur kan motivera en avgränsning av berörd personal.

Som grund för oavlönad ledighet skall skäl i anslutning till ett offentligt samfunds ekonomiska situation kunna anföras. Härvid kan bl.a. beaktas skuldsättningsgrad eller upplåningsbehov samt beräknad ekonomisk utveckling för ett visst offentligt samfund. Avsikten är ju inte att genomföra en generell oavlönad ledighet av offentligt anställda utan att en noggrann prövning skall göras i enskilda fall. Bevisbördan för att grund för oavlönad ledighet finns ligger på det offentliga samfund som fattar ett sådant beslut. Grunden kan överklagas.

Möjligheten att oavlönad ledighet bör finnas om för landskapet nödvändiga verksamheter hotas på grund av ekonomiska omständigheter och nödvändiga inbesparingar inte kan göras på annat sätt.

Det finns inte bestämmelser i gällande tjänste- eller arbetskollektivavtal om rätt att bestämma om oavlönad ledighet eller om att begränsa möjligheterna till oavlönad ledighet. Lagen påverkar således inte i sak vad som överenskommits genom gällande tjänste- eller arbetskollektivavtal.

Liknande lagstiftning har antagits i riket (FFS 1239/92 och FFS 1237/92).

1.2 Om semesterpremie för landskapsstyrelsens ledamöter

I landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse (17/85) finns bestämmelser om det arvode och de övriga ersättningar som skall erläggas till landskapsstyrelsens ledamöter. Enligt 2 § 1 mom. har ledamöterna bl.a. rätt till semesterpremie. Premien skall enligt 2 § 1 mom. sista meningen betalas enligt de grunder som i motsvarande fall gäller för landskapets tjänstemän.

Bestämmelserna om semesterpremie i landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse anses motsvara den semesterpenning varje tjänsteman är berättigad till som årlig extra löneförmån i enlighet med landskapets allmänna tjänstekollektivavtal.

Semesterpenningen för en viss tjänsteman beräknas som hälften av den s.k. semesterdagslönen (= en 300-del av årslönen) multiplicerat med antalet semesterdagar enligt ekvationen:

$$[0,01 (50 \times \text{antal semesterdagar})] \times (0,04 \times \text{månadslönen}) = \text{semesterpenningen}$$

Semesterpenningens belopp motsvarar således över två veckors lön eller ca 60 procent av en månadslön.

Landskapsstyrelsens ledamöter vill i rådande ekonomiska situation bidra till insparningar av landskapets kostnader genom att temporärt avstå från sina semesterpremier, vilket beaktats i förslaget till budget för landskapet Åland år 1993. Med anledning av detta konstaterade finansutskottet i betänkandet för 1993 års budget att åtgärden "för att kunna vidtas i praktiken" förutsätter en ändring av landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse. Landskapsstyrelsen föreslår därför, med hänvisning finansutskottets bedömning i budgetbetänkandet, att landskapsstyrelseledamöternas rätt till semesterpremie enligt landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse temporärt upphävs.

2. Lagstiftningsbehörigheten

I enlighet med 27 § 21 punkten självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om "arbetsrätt med undantag av tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda och med beaktande av vad som stadgas i 29 § 1 mom. 6 punkten och 29 § 2 mom." I enlighet med de nämnda bestämmelserna i 29 § kan lagstiftningsbehörigheten avseende arbetsavtal och samarbete inom företag överföras på landskapet. Detta har emellertid inte skett.

I enlighet med 18 § 2 och 4 punkterna självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapets tjänstemän och kommunernas tjänsteinnehavare samt om tjänstekollektivavtal för dem.

3. Förslagets organisatoriska verkningar

Förslaget har inga organisatoriska verkningar.

4. Förslagets ekonomiska verkningar

4.1 Angående lagstiftningen om oavlönad ledighet

Om de offentliga samfunden ges möjligheten att genomföra oavlönad ledighet ökar också deras möjligheter att anpassa sig till en svår ekonomisk situation, samtidigt kan ett behov att säga upp personal minska. Den inbesparing detta medför beror på om eller i vilken omfattning ett offentligt samfund på grund av sitt ekonomiska läge beslutar utnyttja denna möjligheten.

4.2 Om landskapsstyrelseledamöternas semesterpremie

Förslaget innebär en inbesparing för landskapet med 106.170 mark. Av detta belopp utgör 79.827 mark semesterpremier samt 27.343 mark kostnader för sociala avgifter och pensionspremier.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lagar.

1. LANDSKAPSLAG
om tillämpning i landskapet Åland av lagen om oavlönat avbrott för viss tid i tjänsteutövningen och arbetet för tjänsteinnehavare och arbetstagare vid kommuner och kommunalförbund

I enlighet med lagtingets beslut stadgas

1 §

Med de avvikelser som anges i denna lag skall lagen om oavlönat avbrott för viss tid i tjänsteutövningen och arbetet för tjänsteinnehavare och arbetstagare vid kommuner och kommunalförbund (FFS 1239/92) tillämpas i landskapet Åland.

Den i 1 mom. avsedda lagen är gällande även avseende tjänstemän i anställningsförhållande till landskapet som avses i tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87). Beslut som enligt den i 1 mom. avsedda lagen kan fattas av kommun eller kommunalförbund kan fattas av landskapsstyrelsen avseende tjänstemän i anställningsförhållande till landskapet.

2 §

Denna lag träder omedelbart i kraft och gäller till utgången av år 1994.

Om denna lag står i strid med arbets- eller tjänstekollektivavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft, skall bestämmelserna i arbets- eller tjänstekollektivavtalet, utan hinder av denna lag, följas under den tid avtalet är i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

L A N D S K A P S L A G

angående temporär ändring av 2 § landskapslagen om arvode
för medlem av Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut ändras temporärt 2 § 1 mom. landskapslagen den 4 april 1985 om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse (17/85) sådant det lyder i landskapslagen den 15 februari 1991 (17/91) som följer:

2 §

Till medlem av landskapsstyrelsen utgår årsarvode jämte dyrortstillägg. Därtill har medlem av landskapsstyrelsen i förekommande fall rätt till semesterersättning. Årsarvodet är det arvode jämte fem ålderstillägg som utgår enligt den löneklass som vid varje tidpunkt gäller för landstingets ledamöter. Dyrortstillägg erläggs enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall.

Denna lag träder omedelbart i kraft och gäller till utgången av år 1993.
Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mariehamn den 16 april 1993

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

Lagberedningssekreterare

Olle Ekström

2.

LANDSKAPSLAG
angående temporär ändring av 2 § landskapslagen om arvode för
medlem av Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut ändras temporärt 2 § 1 mom. landskapslagen den 4 april 1985 om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse (17/85) sådant det lyder i landskapslagen den 15 februari 1991 (17/91) som följer:

2 §

Till medlem av landskapsstyrelsen utgår årsarvode jämte dyrortstillägg. Därtill har medlem av landskapsstyrelsen rätt till semesterpremie och, i förekommande fall, semesterersättning. Årsarvodet är det arvode jämte fem ålderstillägg som utgår enligt den löneklass som vid varje tidpunkt gäller för landstingets ledamöter. Dyrortstillägg och semesterpremie erläggs enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall.

2 §

Till medlem av landskapsstyrelsen utgår årsarvode jämte dyrortstillägg. Därtill har medlem av landskapsstyrelsen (utesl.) i förekommande fall rätt till semesterersättning. Årsarvodet är det arvode jämte fem ålderstillägg som utgår enligt den löneklass som vid varje tidpunkt gäller för landstingets ledamöter. Dyrortstillägg erläggs enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall.

Denna lag träder omedelbart i kraft och gäller till utgången av år 1993.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

